

Наши шуми

БРОЈ 50 ЈАНУАРИ 2011

ЈП „МАКЕДОНСКИ ШУМИ“

5

јубилеен број

Мечувајќи
ја светата за
шумите, за
се мечувајте

Импресум Наши шуми број 50 јануари 2011
прес сектори

Директорот Карадоски на прес-конференција ги отфрли сите наводи на Илми Селами од 27-ми минатиот месец за наводно недомаќинско работење на ЈП „Македонски шуми“

08

Инвестирај правилно или ќе пропаднеш, мото на Секторот за развој и инвестиции во ЈП Македонски шуми

13

лов и ловен туризам

Крег Бодингтон:
Македонија, некогашен дом на Александар Велики, е нова атрактивна локација за европски лов

екологија

Уште еднаш и уште којзнае колку пати треба да повторуваме за огромната улога на шумата за целата планета

18

22

04 БЛИЦ

Прес, Есенско пошумување 2010, Семинар...

07 ЕДИТОРИЈАЛ

Јубилеј: 50-ти број на Наши шуми

08 СЕКТОРИ

Сектор за развој и инвестиции

12 ГОДИНА НА ШУМИТЕ

2011. година на шумите

18 ЛОВ И ЛОВЕН ТУРИЗАМ

Лов во срцето на Балканот

22 ЕКОЛОГИЈА

За улогата на шумите - уште еднаш

26 МАРКЕТИНГ

Регионална работилница на тема маркетинг

27 НАУЧЕН ТРУД

Појавата и развитокот на природната обнова ...

Весник на ЈП за стопанисување со шуми *Македонски шуми*

• Издавач ЈП *Македонски шуми* • За издавачот: Жарко Карадоски, генерален директор

Главен и одговорен уредник Александар Флоровски • Уредник Соња Никчевиќ

Редакција: Соња Никчевиќ, Фатима Шкријель • Издавачки совет: Жарко Карадоски, Александар Флоровски

• Соња Никчевиќ, Ангела Спировски, м-р Слободанчо Климоски, м-р Костадинка Соколовска, Марјан Стојаноски

• *фото насловна Соња Никчевиќ* • печати "Ацетони" Прилеп

Адреса: ЈП *Македонски шуми*, Ул. Пере Наков бб, Скопје тел. 02/2581-080 • факс 02/2581 824

maksumi@mkdsumi.com.mk • www.mkdsumi.com.mk

КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА ПЕЧАТ НА ДИРЕКТОРОТ НА ЈП „МАКЕДОНСКИ ШУМИ“, ЖАРКО КАРАЦОСКИ

На 01.02.2011. година, во просториите на ЈП „Македонски шуми“ , Директорот на ЈП „Македонски шуми“ Жарко Каракоски одржа Конференција за печат на која на новинарите им ги објасни и аргументира своите ставови во врска со наводите на Антикорупциската комисија и нејзиниот претседател Илми Селами.

Директорот Каракоски на прес-конференција ги отфрли сите наводи на Селами од 27-ми минатиот месец за наводно недомаќинско работење на ЈП „Македонски шуми“.

Како аргумент за неговото чесно извршување на работата како прв човек на ЈП Македонски шуми“, тој посочи дека во 2009 година, откога е на функцијата директор, ЈП „Македонски шуми“ остварило вкупно 1,79 милијарди денари приход и 6,5 милиони денари добивка, а лани, согласно неофицијалната завршна сметка, приходот е 1,76 милијарди денари, додека добивката 15,58 милиони денари.

Во изјавата за медиумите директорот на ЈП Македонски шуми, аргументирано, со факти и документација ги отфрли сите наводи на првиот антикорупционер во државата, Илми Селмани.

Од конференцијата за печат известуваа скоро сите пишани и електронски медиуми, коректно и во рамките на изјавата на директорот Каракоски.

Директорот на „Македонски шуми“ на прес-конференцијата презентираше комплетна документација во врска со наводите на ДКСК и најави внатрешна ревизија чиј извештај, ќе биде доставен и до Државната комисија за спречување на корупцијата и предјавноста.

Основачко собрание на Македонската шумарска асоцијација

На 15.12.2010. година во просториите на Шумарскиот факултет во Скопје, се одржа Основачко собрание на здржание на граѓани шумарски инженери и техничари од областа на шумарството и озеленувањето во Република Македонија, Македонската шумарска асоцијација.

На собранието учествуваа поголем број инженери и техничари од сите институции од областа на шумарството во државата. Основачкото собрание, односно потребата од основање на ваква асоцијација е свикано како резултат на горливата потреба која подолго време постои во шумарските кругови.

Преку оваа асоцијација ќе се дебатира и полемизира од најразлични аспекти на струката, ќе се решаваат стручни и социјални проблеми, во насока на развој и промовирање на шумарството и озеленувањето и зачувување и негување на стручниот и личен интегритет на шумарската струка.

На собранието беа избрани органи на управување на Асоцијацијата во основање: Собрание на асоцијацијата кое го соочинуваат сите членови, Управен одбор од 11 члена, а за претседател на Здружението "Македонската шумарска асоцијација" е избран шум.инж. Александар Николовски.

Ден На Дрвото, Есен, 2010

Есенското пошумување во рамките на акцијата Ден на дрвото - Засади ја својата иднина се одржа на 19.11.2010. Во рамките на акцијата беа засадени 7 милиони садници. Активностите за акцијата за пошумување „Ден на дрвото - засади ја својата иднина,, есен 2010 година ЈП,, Македонски шуми,, ги планираше, согласно донесените заклучоци од Деведесетта затворена седница на Владата на Република Македонија. Македонски шуми со есенската акција за пошумување,,Ден на дрвото - засади ја својата иднина,, изврши пошумувања и озеленувања на сите приоритетни локалитети на територијата на Република Македонија и тоа;

a)Озеленување на магистрални, регионални и автопатишта во Република Македонија	со 1.927.130 шумски садници
б)Пошумување и озеленување на површини покрај природни и вештачки езера во Република Македонија	со 44.300 шумски садници
Пошумување на површини во непосредна близина на градовите ,Пошумување на површини -голини во шума и вон шума Површина од 1.202ха	со 4.657.824 шумски садници
Шумски садници во национални Паркови,Шумски садници - Парк шума, Шумски садници- Национален резерват,,Јасен,, Шумски садници ЗЕЛС- локална смоуправа	со 162.700 шумски садници
Границна полиција	со 1.190 шумски садници
Декоративни садници	659 броја
Клубови на канцеларијата	
Министерство за образование - училишта	5000 броја на шумски садници
Повлечени садници од страна на општини -	198.956 шумски садници
Вкупнореализирани пошумувања со:	6.997.100 - 7.000.000 броја на шумски и декоративни садници

Засадено по подружници на ЈП Македонски шуми

Подружница	Пошумено во ха	Број на садници
Караџица - Скопје	21	74.544
Бабуна - Велес	30	113.000
Шумарство- Св.Николе	105	420.000
Куманово - Куманово	100	391.800
Осогово - Кр.Паланка	58	233.650
Кратово - Кратово	10	51.800
Лешница - Тетово	3	12.000
Шар - Гостивар	12	48.000
Лопушник - Кичево	16	64.000
Јабланица - Струга	10	37.000
Стогово - Дебар	14	49.300
Галичица - Охрид	15	50.000
Црн Бор - Прилеп	76	304.000
Кајмакчалан - Битола	60	240.000
Преспадрво - Ресен	95	380.000
Бигла - Демир Хисар	20	52.000
Липа - Крушево	10	40.000
Сандански-Македонски Брод	31	125.720
Голак - Делчево	22	61.000
Малешево - Берово	30	95.550
Равна Река - Пехчево	15	40.000
Плачковица - Виница	53	210.000
Осогово - Кочани	41	164.000
Плачковица - Радовиш	54	216.210
Серта - Штип	60	240.000
Беласица - Струмица	39	154.000
Кожув - Гевгелија	80	300.000
Саланџак - Валандово	20	80.000
Бор - Клавадарци	76	303.000
Демир Капија -Демир Капија	25	101.000
Вкупно:	1.202ха	4.657.824

ОДРЖЛИВО УПРАВУВАЊЕ СО ЗАШТИТНИ ШУМИ

Technical discussion:
"Implementation of a concept for Sustainable Forest Management (SFM) in protective forests across the South-Eastern European Countries"

Protective Forests in the Republic of Macedonia

Prof. Ivan Blinkov, PhD – UKIM, FFS
Marina Miovska, MSc - MAFWE
Kostadinka Sokolovska, MSc; - PE MF

Andrevije, Serbia, 9-12 November 2010

Во периодот од 9 - 12 ноември 2010 година во Андrevље - Фрушка Гора, Србија се одржа Техничка дискусија за "Имплементација на концептот за одржливо управување со заштитните шуми во Југоисточна Европа" која беше реализирана во рамките на SWG GTZ SEF проектот "Зајакнување на регионалната соработка - мрежа во шумарството и секторот за управување со води и одржлив развој во речните базени на земјите од југоисточна Европа".

Настанот беше организиран од Regional Rural Development Standing Working Group in South Eastern Europe (SWG) во соработка со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на Србија и ФОРНЕТ – Србија. Целта на техничката дискусија беше да се потенцираат потребите и загриженоста во однос на шумарството и одржливото управување со заштитните шуми во земјите на Југоисточна Европа.

Да се идентификуваат општите предизвиците за постигнување на одржливо управување во шумарството, со кои се соочуваат кандидатите и потенцијалните кандидати од земјите во Југоисточна Европа, во процесот на интеграција во Европската унија, каде одржливите практики и соодветната примена на новата законска легислатива се неопходен услов. Да се зајакне регионалната мрежа и соработка преку поврзување на различните актери во шумарството со размена на искуство, учење и заеднички развој. Во таргет групите беа претставници од Министерствата за земјоделство, шумарство и водостопанство, Јавните шумарски претпријатија, Факултетите, Националните паркови и од релевантни невладини организации.

На состанокот присуствуваа претставници од: Албанија, Босна и Херцеговина, Србија, Црна Гора и Македонија. Секоја од земјите учеснички презентираше извештај за состојбите во шумарството со цел подобро да се сфатат предизвиците во секторот шумарство, вклучувајќи ги постоечките проблеми во одржливото управување со заштитните шуми.

Од нашата земја присуствуваа проф.др. Иван Блинков, м-р Костадинка Соколовска и м-р Марина Мировска.

м-р Костадинка Соколовска

Семинар за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија

Во организација на "Стопанска комора на мал бизнис на Македонија", а со поддршка на Енергетската Агенција на Горна Австрија "Energiesparverband", Linc, Avstria, Европската Конференција за пелети 2011 (European Pellet Conference 2011), Меѓународниот Саем "ExpoEnergy", Wels, Austria, на 01.02.2011. година, во хотел "Континентал", се одржа Семинар за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија, на тема "Тенологија на биогорива, опрема и употреба". На семинарот се претставени технолошки иновации во производството на биогорива, дистрибуција и опрема за експлатација на биогоривата, финансиски инструменти и услуги за финансирање на проекти за производство со истовремено намалување на емисија на штетни гасови и искористување на обработливите земјоделски површини. На учесниците им беше овозможен настап на настанот, пласирање на проекти и идеи пред можните партнери и спонзори, како и начините за добивање на поддршка од достапните фондови за енергетска ефикасност на Европската комисија "Intelligent Energy Europe", која е дел од CIP "Competitiveness and Innovation Framework Programme". На Семинарот присуствуваа многу учесници од државата меѓу кои и пом. директорот за Развој и инвестиции, г-дин Анѓеле Спировски.

Известување:

Во прилогот "За животот и делото на проф. д-р Радослав Ризовски" (Наши шуми 49) од технички причини е настаната печатна грешка (недостасува дел од текстот). Интегралниот текст на прилогот може да се погледне на www.mkdsumi.com.mk

Од Редакцијата

Не Оставајте Во Шумата Ништо, Освен Трагите На Вашите Чекори

Пред Вас, почитувани читатели, е 50 -тиот јубилеен број на списанието

Низ тајните патеки на шумите чекориме од 1998 година, кога излезе првиот број на списанието "Наши шуми" и да, ги оставивме нашите трагови.

"Наши шуми", осмислено како списание во кое ќе се обработуваат теми од шумарството, екологијата и заштитата на животната средина, родено заедно со ЈП "Македонски шуми", стана главен и единствен информатор и сведок за развојот и растежот на претпријатието.

Во 50-те изданија на списанието, успеавме да ги забележиме и запишеме, а со тоа и да ги овековечиме сите случувања за кои сметавме дека треба да останат како трагови во шумарството. Верувавме во успех и оправданост на нашата уредувачка политика и затоа успеавме да останеме актуелни и читани. Тајната на успехот е во постојаноста на намерата, а секој успех е триумф на упорноста. Во тешки услови изградената креативната вибрација на меѓусебно разбирање со читателите стана предуслов за добро завршена работа, а "Наши шуми" како афирмативно информативно гласило, расшеши, се развиваше и созреваше надминувајќи ги сите потешкотии и препреки.

И не се откажавме, ниту подзастанавме. Ни еден миг не заборавивме дека списанието е создадено за презентација на работата на Јавното претпријатие, за афирмација на интегрално стопанисување со шумите и маркетинг на шумарството, во функција на шумите и шумарството, со исклучителна желба и настојување за придонес при реализација на овие цели. Знајќи дека, за да порасне дрвото, пред се треба да се посади добро семе кое претставува иднина на сегашноста, им благодариме на сите што помагаат со свои прилози и позитивна енергија во развојот и растежот на списанието "Наши шуми" и шумарството во Република Македонија.

Оваа ориентација на "Наши шуми" и ЈП "Македонски шуми" се покажа доследна и со активното учество во акцијата "Ден на дрвото", која континуирано ја следиме, како и растот на посадените садници кои ќе бидат идни домаќини на љубителите и чуварите на природата. Имајќи ги предвид сите аспекти на соживотот меѓу човекот и шумата, 2011. година е прогласена за Меѓународна година на шумите од страна на ОН. И логотипот на меѓународната година на шумите е осмислен за да се нагласи нивната нераскинлива врска. Симболичките елементи во дизајнот отсликуваат некои од повеќекратните вредности на шумата како зачувувањето на стабилноста на климата, обезбедувањето на засолништа за луѓе, изворите на биолошката разновидност, лекови и вода за пиење. Покрај визуелниот идентитет на логото, геслото на меѓународната година на шумите "Шумите за луѓето", уште еднаш и дополнително ја нагласува пораката за виталната важност на шумите за опстанок и добробит на сите 7 милијарди луѓе на планетата Земја, зашто, шумата е симбол на обновата на животот и самиот живот.

Соња Никчевик

Во 2009 и 2010 година целосно редовно и навремено се измирени обврските за плата, придонеси и ДДВ, без ден задочнување и без блокада на сметката, но истовремено и целосно е реализирана Акцијата Ден на дрвото-Засади ја својата иднина и пошуми 10 милиони садници, со сопствени средства во целост, прв пат откако оваа акција постои.

ЈП Македонски шуми како последица на ваквото домакинско работење, нема задолжувања, кредити и заеми, работи ликвидно, а обврските кон добавувачите и надворешните извршители се речиси целосно измирени. Во исто време репограмиран е и долгот од 1.100.000,00 по основ на ДДВ без камата, направен од претходните „домакински“ раководства. Денес во овој момент ЈП нема обврски по основ на ДДВ. Како ова се постигнало ако ЈП ја води „недомакин“ а сите претходни „домакини“ правеле загуби. Да се осврнеме и на конкретните наводи од ДКСК изнесени на прес. На ден 27.01.2011 год. Државната комисија за спречување на корупција на прес конференција изнесе податоци тековното работење на ЈП со осврт на „недомакинско“ работење на директорот на ЈП Македонски шуми Скопје. Оваа го констатира спротивно на чл.52 од Законот за спречување на корупција, без да го повика директорот на ЈП да се изјасни, ниту пак да побара објаснување од службите во ЈП или пак да изврши увид во книговодствената документација, туку веднаш, молсавично на прес-конференција пред цела јавност изнесе апсолутни невистини за „недомакинско“ трошење на средства од буџетот на претпријатието. Имено, Државната комисија за спречување на корупција, како причини за недомакинско работење ги наведува следните наводи:

1. Во 2010 година ЈП Македонски шуми Скопје потрошило 692.541 денари(околу 11.500 евра) за угостителски услуги, наведувајќи го ова како зачудувачки податок затоа што години наназад раководствата се жалеле дека работат со загуби.

Штета што ДКСК не проверила дека во тие години кога се жалеле дека работеле со загуби, овие трошоци биле повисоки за цели 300 % од денешните кога се работи со добивка. За споредба во 2008 година, направени се трошоци за угостителски услуги во износ од 2.138.614,00 ден; во 2009 година 1.181.003,90 денари(Жарко Каракоски на функцијата директор на ЈП Македонски шуми доага во јуни 2009г.) а во 2010 година 649.921,00 ден. за угостителски услуги.

Прилог: книговодствена документација

Но, како и секоја година и во 2010 година оваа јавно претпријатие донело производно-финансов план, усвоен со одлука од управен одбор, во кој план се предвидени планирани расходи за 2010 година од кои 4.875.838,00 се трошоци планирани за угостителски услуги, промоција, пропаганда, реклама, репрезентација и спонзорство.

Од ова може да се види дека ЈП Македонски шуми потрошило само 15% од планираните средства за репрезентација, што споредбено со годините од основањето на оваа јавно претпријатие никогаш не било случај, туку ова е најминималниот трошок што оваа ЈП го направило за оваа намена, имајќи го во предвид фактот дека најголемото јавно претпријатие остварува приход од околу 2.000.000.000,00 на годишно ниво.

Сега дали овие трошоци се високи или не може да се констатира само со увид во:

- Производствено -финансискиот план за 2010. поточно колку вакви раходи се планирани и дали се надминати;
- Реализираните вкупни приходи и вкупни расходи во ЈП Македонски шуми за 2010 година и со утврдување со колкав процент овие трошоци учествуваат. И лаик може да пресмета дека истите не достигнуваат 1% од вкупните приходи.
- Увид во извештајот за материјалното-финансиско работење на ЈП усвоен од Управен одбор и тоа по квартали, а верифицирани од Влада на РМ.
- Со споредбена анализа од извештаите за расходите на ЈП од претходните години со посебен акцент на овој вид трошоци. Само врз основа на една ваква анализа, може да се каже дали е ова домакинско или недомакинско работење, а не од анализа на една ставка од вкупните расходи за 2010 година, која што не учествува ниту со 1%.

Најчудна и најнелогична констатација на ДКСК е таа за некакви фиктивни фактури базирани врз основа на НЕВЕРОДОСТОЈНИ извори наведувајќи дека во текот на ист ден се направени во различни угостителски објекти и дека и во ист ден се направени по седум фактури во еден објект, преку кои директорот на претпријатието испушпал пари од буџетот на претпријатието со цел прибавување финансиска корист за себе или за друг. Каде ли само ова го виде ДКСК, останува нејасно!

Во наводите на државна комисија за спречување на корупција стои дека на ден 01.02.2010г; 01.04.2010г; 01.05.2010г; направени се по 5-6 фактури, без притоа да провери дека станува збор за месечна аналитичка картица во која е наведен датумот на книжење на фактурите, а не денот на извршената услуга и денот на фактурирање.

Ако тоа го проверела, ако ги побарала испратниците на увид ДКСК лесно ќе констатирала дека не се работи за никакви фиктивни фактури, туку реални, направени во различни временски периоди и датуми, во различни денови и месеци само што се книжени под ист датум.

Исто така, лесно ќе откриеше доколку извршеше увид дека скоро на ниедна го нема потписот на директорот и дека во 90% на испратниците или фактурите, стои потписот на помошникот директор за финансии. Ако пак извршеше увид во налозите за плакање, лесно ќе откриеше дека ниедна од овие посочени фактури, до денес не е ни платена. И сега логички се поставува прашањето, како е можно да бидат испуштани пари?

Прилог: фотокопии од оспорени фактури

Сето ова државната комисија, била ДОЛЖНА да го провери пед да го објави, затоа што само така можела да ја утврди вистината.

1 Втор наод кој Државната комисија за спречување на корупција го објавува е наодот дека при набавките на артикли за репрезентација, само во текот на 2010 година биле потрошени 6.500 евра, без притоа да провери зошто и како е извршена ваквата набавка.

Имено, станува збор за набавка за која согласно Законот за јавни набавки е спроведена постапка за набавка од мала вредност и за истата е склучен договор. Набавката е спроведена по барање на секторот за расадничко производство и одгледување на шумите за набавка на храна за извршители ангажирани за расчистување на трасата на потегот Средно Водно Милениумски крст.

Имено, извршителите(секачи) на трасата работеа повеќе од 1 месец и истите беа со место на живеење надвор од Скопје, што значи дека доколку ЈП Македонски шуми ги сместеше во хотел и платеше полни пансион, трошоците ќе беа три пати поголеми. Со цел да заштеди, ЈП Македонски шуми им обезбеди храна по спецификација од тендурска документација, а сместувањето беше бесплатно.

Доколку за некого набавката била луксузна треба да се земе во предвид фактот дека целата работа се извршување во зимски услови-снег и ниски температури, а работниците требаше на некој начин да бидат мотивирани.

Вакви артикли беа употребени и за промоција на акцијата Ден на дрвото.

1. Трет наод кој Државната комисија го објавува е наодот дека директорот на ЈП Македонски шуми и неговиот возач примале надомест за одвоен живот, а било пресметано и исплатено за патни трошоци како да било користено приватно возило.

Ваквите наводи државната комисија за спречување на корупција, пред да ги објави, била должна да ги провери, затоа што ниту е пресметан, ниту е исплатен трошок за користење на приватно возило.

Во ЈП Македонски шуми и пред стапувањето на сила на антикризните мерки, не се исплакаат никакви надоместоци по основ на патен налог.

ЈП го исплака само трошокот за патарини за сите вработени, вклучително и директорот и неговиот возач.

Сите овие податоци и докази кои денес ви ги презентираме, како и сите наводи на ДКСК ќе бидат предмет на внатрешна ревизија која ќе направи увид и комплетна ревизија особено со осврт на наводите на ДКСК и ќе излезе со извештај кој ќе го достави до комисијата и сосодржината на истиот ќе биде запозната и јавноста.

А, за сите горенаведени наводи кои грубо и невистинито ги изнесе претседателот на Државната комисија за спречување на корупција, на адреса на директорот на ЈП Македонски шуми Скопје-Жарко Караџоски, давајќи им квалификации со кои тешко го наруши неговиот углед и чест ќе биде поднесена тужба за клевета.

Од горенаведеното може да се види дека

**НАМЕРАТА НА ДРЖАВНАТА КОМИСИЈА ЗА
СПРЕЧУВАЊЕ КОРУПЦИЈА ДА ЈА
ДИСКРЕДИТИРА ЛИЧНОСТА НА ЖАРКО
КАРАЏОСКИ БЕШЕ ПОГОЛЕМА ОД ОБВРСКАТА ДА
ЈА ДОЗНАЕ И ОБЈАВИ ВИСТИНАТА ЗА НЕГОВОТО
РАБОТЕЊЕ ВО ЈП МАКЕДОНСКИ ШУМИ СКОПЈЕ.**

Жарко Караџоски

2011 МЕЃУНАРОДНА ГОДИНА НА ШУМИТЕ

Шумите за луѓето, е мотото под кое се ќе се одбележува овој настан

Со одлука на ОН за првпат, службено, 2011. година е прогласена за меѓународна година на шумите. Малку е познато дека иницијативата за свртувањето на вниманието на проблемите на шумите во светот и потребата за заштита на ова зелено богатство, е на иницијатива на Хрватски шуми, односно Република Хрватска. Поттикнати од зголемувањето на загрозеноста на шумите во светот, спречувањето на илегалните сечи и пустошењето во шумите и потребата на овој проблем да му се посвети посебно внимание, Хрватске шуме во 2005. година на Владата на Република Хрватска и предложиле да покрене иницијатива за поднесување на барање за Светски ден на шумите на ниво на ОН. Предлогот потекнал од поранешниот портпарол на Хрватски шуми Тихана Белужиќ, фирмата го поддржала, а Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство упатило и службен предлог во процедура на ОН.

Оваа иницијатива вродила со плод и на 20. декември 2006. година Генералното собрание на Обединетите нации, ја прогласи годината 2011. за меѓународна година на шумите. *Зошто шумите и нивната заштита треба да се издигнат на светско ниво и да се препознаат како светски проблем?* – од многу причини, но најуверлива е секако онаа која зборува дека светските површини под шума секоја година се намалуваат до таа мера, што во следните 15 години површината под шумите се намали за површина на една Германија. Шумите се расчистуваат од разни причини: за да се зголемат земјоделските површини, за градење на сообраќајници, нафтоводи, електроводи. Закана од понов датум е можноста за производство на разни житарки не за исхрана, туку за понатамошна преработка, за био гориво. Шумите страдаат и во се почестите пожари со катастрофални размери (како во Русија минатата година), кои пак се последица на промената на климата. А една од најзагрижуваците причини за климатските промени се токму големите неконтролирани сечи на шумите како природни регулатори на размената на материи. Најмногу негативни влијанија на нашата планета предизвикува начинот на производство на енергија. Глобалното затоплување, според научниците настанато како последица на горење на фосилните горива за производство на енергија и превоз, може да ја подигне просечната температура на воздухот за 6 степени целзиусови до крајот на овој век.

Последица на тоа ќе бидат големи поплави, глад и силно невреме, проследено со бура. Според извештајот на WWF токму користењето а фосилните горива, испуштањето на штетните гасови во атмосферата чини 40 % од човековото негативно делување врз планетата земја.

INTERNATIONAL YEAR
OF FORESTS • 2011

Имајќи ги предвид сите аспекти на соживотот меѓу човекот и шумата, логотипот на меѓународната година на шумите е осмислен за да се нагласи нивната нераскидлива врска. Симболичките елементи во дизајнот отсликуваат некои од повеќекратните вредности на шумата како зачувувањето на стабилноста на климата, обезбедувањето на засолништа за луѓе, изворите на биолошката разновидност, лекови и вода за пиење.

Покрај визуелниот идентитет на логото, геслото на меѓународната година на шумите е *“Шумите за луѓето”*, уште еднаш и дополнително ја нагласува пораката за виталната важност на шумите за опстанок и добробит на сите 7 милијарди луѓе на планетата Земја. За достојно одбележување на меѓународната година на шумите во многу држави ширум светот ќе се организираат пригодни случувања.

Во Хрватска, носител на активностите, од кои некои ќе бидат самостојни, а некои заеднички ќе биде Министерството на регионален развој, шумарство и водостопанство, Министерство за култура, Министерство за заштита на животната околина, просторно планирање и градежништво, Хрватске шуме, Шумарски факултет, Хрватскиот шумарски институт, Хрватската комора на инженери по шумарство и дрвна технологија, хрваткото шумарско здружение и хрватската стопанска комора.

Под инспиративното мото на годината на шумите *“Шумите за луѓето”*, и шумарскиот сектор во Македонија треба да го даде својот придонес во заштитата на шумското богатство во државата и негувањето на нераскидливата исконска врска меѓу човекот и шумата во зачувањето на нашиот единствен дом Планетата Земја.

Соња Никчевиќ

ИНВЕСТИРАЈ ПРАВИЛНО ИЛИ ЂЕ ПРОПАДНЕШ!

мото на Секторот за развој и инвестиции во ЈП "Македонски шуми"

Секторот за развој и инвестиции претставува појдовна база на секое модерно претпријатие, па и на ЈП "Македонски шуми". Работата на овој сектор е важна во донесувањето на стратегии и начини на работа на претпријатието, како рамноправно учество во модерните текови на шумарството. За почеток да ја појасниме потребата и начинот на работа на Секторот. За востановувањето на основите на работата на овој, од многу аспекти значаен сектор, за унапредување и имплементација во македонското па и стопанството во регионот, разговараме со шум.инж Анѓеле Спировски, помошник директор на Секторот за развој, инвестиции во ЈП "Македонски шуми"

До крајот на 2009. година овој сектор функционираше во рамките на Секторот за развој, инвестиции, план и анализа ...

Р.Македонија како држава која се стреми да стане дел од евроатлантските процеси и ЕУ како земја кандидат, следејќи ги сите нови современи текови во општественото уредување на нашата земја, унапредување на стопанството во што спаѓа и шумарството како важна стопанска гранка, несомнено се наметна потребата за формирање на посебен сектор за развој и инвестиции и во ЈП "Македонски шуми". Со формирање на овој сектор кој до пред само една година функционираше во една целина како Секторот за развој, инвестиции, план и анализа се овозможи и ЈП "Македонски шуми", кое е и најголемо претпријатие формирано од Владата на Р.Македонија да се вклучи во модерниот начин на функционирање, како сериозна државна компанија.

шум.инж Анѓеле Спировски, помошник директор на Секторот за развој, инвестиции во ЈП "Македонски шуми"

Треба да се напомене дека ЈП "Македонски шуми" во последните три години работи ликвидно или одржливо, а тоа значи дека во тој период се успеа да се затворат сите долгови кои ги носеше ова претпријатие со себе. Тоа беа неисплатени плати и придонеси на вработените, ануитети (долгови) кон банките, осигурителните компании, агенции и коминенти. Започна со редовно месечно плаќање на сите даноци, како и данокот на додадена вредност, кој во минатото беше избегнуван да се плаќа..

Во соработка со основачот и сопственикот на нашето претпријатие Владата на Р.Македонија, во Собранието на Р.Македонија се донесе Одлука со која се отпиша долгот за каматата на неисплатениот данок на додадена вредност, а неплатената главница на овој данок е треба да се плати за период од десет години, со грејс период од три години.

Со овие мерки и активности ЈП "Македонски шуми" ја подобри својата ликвидност и со тоа се создадоа реални услови за формирање на нов посебен Сектор за развој и инвестиции во претпријатието.

Основната цел и мотив на Секторот за развој и инвестиции е првенствено да ги следи сите нови процеси, начини на работење, како и новите технолошки средства кои се применуваат за успешно, профитабилно и современо функционирање на ваков тип на претпријатие во регионот и пошироко.

Тајната на успехот на едно модерно претпријатие лежи во постојаното инвестирање, водејќи се од мотото *"Инвестирај правилно или ќе пропаднеш"*.

За успешно и квалитетно водење на бизнис, повеќе од потребно е да се биде во тек со европските прописи и европските технологии, затоа што со либерализација на пазарот и гасификацијата во Р.Македонија се повеќе сме на удар на силната конкуренција од регионот и Европа, а за да се опстане неопходно е да се применуваат новите трендови на работа, технолошки процеси, технички средства, вклучување на информатички системи во работата и сл.

Кои се активностите и работните задачи кои Секторот за развој и инвестиции ги презема во своето тековно работење и со какви препреки се справува во реализација на зацфтаното?

Според Систематизацијата на ЈП, работни задачи на секторот се:

- да изготвува краткорочни, среднорочни и долгорочни планови за развој на претпријатието и инвестиционо-техничка документација
- да врши студиски истражувања за развојните можности на претпријатието
- да ги утврдува приоритети за изградба, предлози за унификација и стандардизирање на опремата и основните средства, наменско и рационално користење на финансиските средства за реализација на развојните и инвестициските активности.
- да дава предлози за рационално користење и експлоатација на сопствената механизација при изградба на патишта, објекти и сл, како и модернизација на механизацијата во сите фази на производство на дрвни сортименти, како и конкретни предлози за поуспешно и поекономично работење на претпријатието.
- да обезбеди соодветна примена на компјутерска техника во претпријатието.
- да врши анализа на проблемите од областа на животната средина, поврзана со работењето на претпријатието и подготовкa на елаборати за заштита на животната средина при изградба на нови објекти и постројки.
- да има постојана соработка со организации и институции кои се занимаваат со проблематиката од делокругот на работата на Секторот шумарство во земјата и странство.

Секторот за развој и инвестиции во почетокот на секоја деловна година изработува Акционен план за активностите во делот на развојот и инвестициите на јавното претпријатие.

Акциониот план претставува водич за **ЈП „Македонски шуми“**, во подготовкa на проектите и во планирањето на клучните цели за поттикнување и развој на шумарството во Република Македонија.

Шумарството е комплексна стопанска гранка сврзана со тешко достапните терени и развиен релјеф на државата со што се наметнува потреба за инвестирање во изградба на нови и одржување на постоечките шумски комуникации, изградба на градежни објекти, обезбедување на соодветни основни средства, опрема и сл. во функција на трајно и одржливо стопанисување со шумските комплекси.

Секторот изработува Годишна инвестициона програма за секоја деловна година.

Во програмата се содржани планираните активности во сите сегменти на работењето на јавното претпријатие. Инвестиции на Јавното претпријатие се планираат на реална основа во рамките на најнеопходните за непречено одвивање на основната дејност, одгледување, заштита и користење на шумите.

Какви се долгочните планови за развој на Јавното претпријатие “Македонски шуми“?

Долгорочните планови за развој на Јавното претпријатие се во насока на следење на светските и европските трендови во шумарството. Во таа насока повеќе од потребно е најитно да се отпочне со процесот на сертификација на шумите во Р.Македонија. Под сертификација на управувањето со шумските ресурси се подразбира спроведување на постапка, во која независно тело за сертификација издава писмена потврда, односно сертификат, дека начинот на стопанисувањето кој се спроведува на одредено шумско подрачје, е во согласност со однапред дефинирани закони и стандарди.

Сертификацијата на шумите претставува алатка за проценување дали во праксата се стопанисува со шумите на одржлив начин. Сертификацијата треба да обезбеди гаранција дека одреден производ, метод или услуга ќе биде ускладена со стандардите и разработените постапки и процедури.

Сертификатот значи потврда за потеклото, квалитетот и другите стандарди на производот. Тоа е неопходен услов за работење и извоз на производи во Европската Унија. Согласно Стратегијата за одржлив развој на шумарство во Р.Македонија и акциониот план, предвидено е спроведување на сертификација на шумите во Р.Македонија. Овој процес во моментов е спроведен во поголем број на држави во нашето соседство како Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Србија, Бугарија, Р.Турција, Р.Грција. Заради тоа потребно е веднаш или што побрзо во наредниот период, овој процес да отпочне и во Р.Македонија. Целта е да се отворат пазарите во Европската Унија и пошироко, за пласман на произведената и преработена техничка дрвна маса. Сертификатот е потребен на шумарството и дрвната индустрија за квалитетен и непречен извоз од Р.Македонија кон земјите од Европската Унија. Доколку сертификација на шумите во Р.Македонија, не се спроведе, се затвараат или ограничуваат можностите за квалитетно и непречно функционирање на шумарството и дрвната индустрија.

Во план е изработка на Програма за вкупните можности за производство на шумска биомаса со која ќе се утврдат потенцијалите на ЈП "Македонски шуми" за преработка на биомаса, начинот на собирање, организација, потребни машини како и пресметки за цената на чинење на производот.

Шумската биомаса во Р.Македонија претставува голем енергетски потенцијал. Таа се создава секоја година, природно е обновлив извор на енергија, ја има во значителни количини и има големо значење за снабдување со енергија во блиска иднина во Р.Македонија. Шумската биомаса главно е сконцентрирана во шумските комплекси, а најмногу во регионите каде што се врши интензивна експлоатација на шумите.

Од економска гледна точка, станува збор за биолошки горива со висока ефикасност за масовна употреба. Посебно се интересни секундарните енергетски носители, произведи од истата добиени по механички пат, како што се брикетите и пелетите, кои имаат висока калорична вредност и се со добри еколошки карактеристики при горење во однос на штетни емисии и содржината на пепел.

Се планира набавка на машини за конфекционирање на дрво, со кои јавното претпријатие во дел од своите продажни центри во урбантите средини ќе отпочне со продажба на огревното дрво кое ќе биде пакувано (исечено и исцепено) подготвено веднаш за употреба во домаќинствата. Пакувањата ќе бидат со различни тежини. Со тоа граѓаните ќе се снабдат со поквалитетен пакуван производ кој ќе може полесно да го транспортираат, а воедно и да ја испочитуваат новата законска регулатива за заштита на животната средина. Со цел да се испочитуваат законските одредби согласно Законот за шумите (Сл.Весник бр.47/97, 7/2000, 89/2004, 54/2007, 103/2008 и 64/2009) чл.74 став 4, каде изградба на шумски патишта ќе се врши врз основа на проектна документација се планира набавка на софтвер за изработка на проекти за изградба на патишта, секако и обука на шумарски инженери за користење на софтверот.

Со отпочнување на изготвување на проекти за изградба и реконструкција на шумските патишта, ќе се овозможи примена на сите стандарди кои се потребни да ги имаат патиштата, а со тоа ќе се овозможи поефикасно, побрзо и безбедно движење во шумските комплекси. Исто така со изготвување на проектна документација, ќе се овозможи и пристап за аплицирање до одредени фондови или банки, за субвенционирање или кредитирање на изградбата или реконструкцијата на патиштата.

Вработени во секторот за развој и инвестиции

Со законските решенија од Закон за третман на бесправно изградените градби (во фаза на донесување) ќе се создаде можност Јавното претпријатие да отпочне со процесот на легализација на веќе изградените објекти во минатото. Се планира оваа година да се набави дигитална карта на Р.Македонија. Со нејзина набавка ќе се овозможи ефикасна примена на новите технологии на GIS – системите, во секторите за производство, одгледувања шумите, заштита на шумите, а најмногу во секторот за уредување на шуми. ЈП "Македонски шуми" има скромен машински парк на градежни машини, теренски возила (ципови) и лесни возила, но со просечна старост од 15-20 години.

Во минатите години биле набавени скромен број на истите и тоа: булдожери 2, трактори 4, лади ниви 10 и лесни возила 2. Уште еднаш треба да се нагласи дека староста на машините и теренските возила просечно изнесува 15-20 години, и истите произведуваат огромни трошоци за нивно одржување и функционирање. Затоа се преземаат мерки и активности за постепено нивно обновување, па за оваа година се предвидува набавка на 4 градежни машини и 50 теренски возила. Потребно е да се напомене дека во постапка е до крајот на месец мај да се набават 20 возила Лада Нива, а за останатата набавка на уште 30 возила Лада Нива ќе се отпочне во септември месец оваа година.

Работата на овој сектор е незамислива и тешко остварлива без соработка на проекти од областа на државно ниво. Каква е соработката со другите институции во државата?

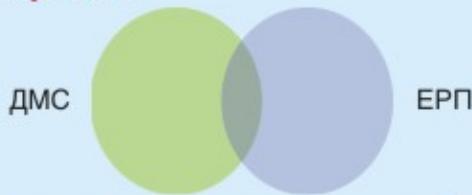
Секако дека без соработка со другите институции во државата Секторот за развој и инвестиции не би можел комплетно да го оствари своите планови и цели, зашто се работи за развој и инвестиции кои се оддиректна полза за државата.

Ние сме во постојана комуникација со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Шумарскиот факултет, како институции со кои имаме заеднички интереси.

Не изостанува и соработката со останатите јавни претпријатија и министерства во Владата на Р.Македонија, како и со меѓународните организации кои се присутни во нашата земја како УНДП, ФАО и др. Се планира интензивирање на соработката со Секретаријатот за европски прашања (СЕП) со цел да се утврдат можностите за користење на претпријатните фондови од ЕУ, кои се однесуваат на шумарството, руралниот развој, заштита на животната средина, како и имплементација на проекти во други организации и фондови кои ја третираат шумарската теорија и практика и заштитата на животната средина. Во рамките на работните процеси на ЈП "Македонски шуми" Информатичката технологија има директно или во најмала мерка индиректно влијание на динамиката на работните процеси кој се одвиваат во претпријатието. Како еден сегмент службата за Информатичката технологија покрива широк спектар на области од кои поради динамичноста на работата во претпријатието и потребите за навремени информации зависи работењето и функционирањето на сите сектори, но применливоста и ефикасноста на Информатичкиот систем е зависна од многу фактори кои придонесуваат за подобрување во целокупното работење.

ИТ служба

Во периодот од 2008 и 2009 година беше инсталано следното решение

Софтверот ги интегрира податоците кој што се користат од страна на подружниците вклучувајќи го секторското работење во унифициран систем. Соодветно дизајниран за да ги моделира и автоматизира повеќето од основните бизнис процеси од компанијата ги интегрира информациите од целата компанија на едно место и овозможува полесно менацирање. Софтверот е формиран од неколку модули и компоненти кој што формираат решение кое што може да се опише како:

Систем за менацирање со документи

Системот за менацирање со документи (ДМС) предвиден е за подобрување на работењето меѓу секторите и поставување на платформа за проток на документи по која полесно ќе се одвива коресподенцијата. Во рамките на Системот за менацирање со документи инсталан е и посебен модул за електронски водење на архивска граѓа.

Систем за планирање на ресурси

Системот за планирање на ресурси претставува решение кое што обезбедува прецизни аспекти за работењето на сметководствено, финансиско, планирање, производство и продажба и со имплементација на истиот ќе се унифицираат работните процеси во дирекцијата и подружниците а притоа ќе се добијат прецизни податоци во секој дел од работењето.

Истата технологија е инсталерирана на серверските системи, но таа самата по себе неможе да се стави во функција. Иако постоечките решенија беа првично инсталирани на тестни сервери и претставени на 05.05.2009. како функционални решенија, а потоа на 15.05.2009. комплетно инсталирани на серверите на ЈП "Македонски шуми" и претставени во рамките на Дирекцијата на ЈП "Македонски шуми", сепак по нивната инсталација се констатираше дека Софтверот за планирање на ресурси (ЕРП) е потребно да претрпи бројни промени кој се должат на несоодветно припремените работни процеси во рамките на ЈП "Македонски шуми".

За таа цел планирано е да се продолжи соработката со компанијата која го има инсталано софтверското решение при што ќе се пристапи кон:

- Согледување на слабостите во делот на организираноста и нивно одстранување
- Дефинирање на секторски работни процеси и меѓусебна зависност
- Дефинирање на стандардни извештаи

По комплетирање на секторските работните процеси и нивно конечно дефинирање ќе може да се направат соодветните софтверски адаптации ЕРП инсталаното решение и да се започне со процес на ставање во функција на истото.

Во рамките на опременоста на подружниците констатирано е дека мора да се пристапи кон инвестиции за промена на поголем дел од постоечките клиентски компјутери. Сегашната состојба со ИТ – Мрежна инфраструктурата како што е покажано на мрежниот дијаграм поврзани се подружниците (30) и дирекцијата, каде се наоѓа серверската фарма и главната контрола на сите оддалечени локации.

Во делот на планирани инвестиции во овој дел по направените консултации и тековните проблеми кој се имаат појавено при работа, ќе се обрне повеќе внимание на имплементација на пасивна мрежна опрема и доопремување на подружниците со соодветна активна мрежна опрема.

Исто така за подобрување на мрежното поврзување ќе се пристапи кон промена на мрежните уреди кои се застарени или немаат соодветна заштита со што ја загрозуваат целата ИТ инфраструктура. Во делот на сигурносните мерки поради недоволна заштита како цел е поставено да се постигне:

- Централно антивирусно решение
- Централен современ огнен ѕид кој ќе ја штити мрежата
- Анализа на комплетниот сообраќај
- Блокирање на несакани сајтови кои можат да га измамат вработените
- Блокирање на сајтови кои можат да направат штета на мрежата
- Заштита на напади од хакери
- Штит за било каков тип на вредни информации
- Високо ниво на достапност
- Мониторинг на статус на целосната опрема од една точка
- Менаџирање на сите уреди кои се наоѓаат во истата
- Проверка на квалитетот на услугите кои ги нуди интернет провайдерот

-Проверка на функционалност на опремата и слично

-Филтрирање и мониторинг на сообраќај на сите корисници кои се наоѓаат внатре во мрежата на Јавното Претпријатие "Македонски шуми"

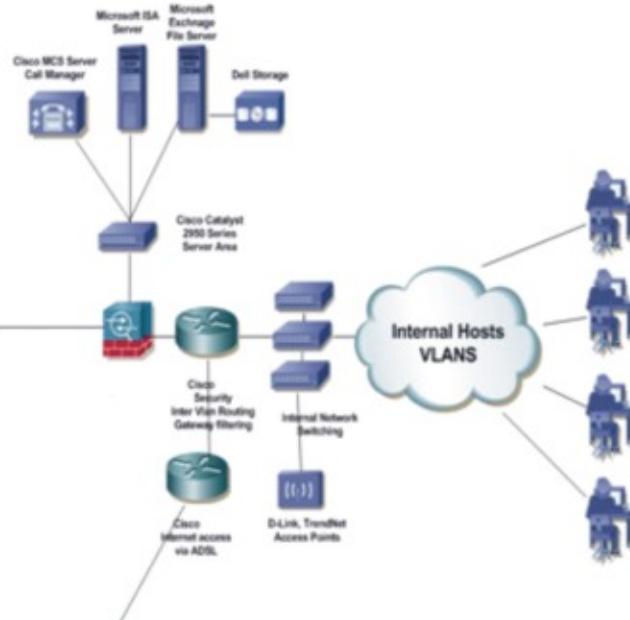
ЈП "Македонски шуми" дефинитивно нема да застане на ова ниво во делот на информатичката технологија, па затоа оваа година се планира да се отпочне со работа на проектот со кој ИТ технологијата ќе се надгради со имплементирање директно во процесот на производство во шума, во фазите: сеча, дотур и превоз. Предвидено е овој проект да трае 18 месеци или 2 години (заклучно со 2012 година).

Со имплементирање на информатичката технологија во процесот на производство директно во шума ќе се овозможи точна контрола на произведените сортименти по количини, класи и вид на дрво, а воедно ќе се следат и директните трошоци во процесот на нивното производство.

Со овој начин и примена на работење ќе се доближиме до современиот начин на работа, кој се применува во Европа.

C.H.

Network Development Macedonian Forestry

Allocated Network Ranges for
30 Branch Offices

Location	Location IP ranges	Location	Location IP ranges
Festation	192.168.2.0/24	Dolce	192.168.1.0/24
Flajevci	192.168.3.0/24	Strat	192.168.2.0/24
Krali Petar	192.168.4.0/24	Hesni	192.168.2.0/24
Karacica	192.168.5.0/24	Sveti Naum	192.168.2.0/24
Fruska	192.168.6.0/24	Bitola	192.168.2.0/24
Svrljig	192.168.7.0/24	Frigg	192.168.2.0/24
Nestenici	192.168.8.0/24	Pleskoci	192.168.2.0/24
Gostivar	192.168.9.0/24	Anglo	192.168.2.0/24
Porecica	192.168.10.0/24	Velika	192.168.2.0/24
Dolneni	192.168.11.0/24	Prizren	192.168.2.0/24
Tetovo	192.168.12.0/24	Bra	192.168.2.0/24
Delchevo	192.168.13.0/24	Imate	192.168.2.0/24
Shtip	192.168.14.0/24	Radovis	192.168.2.0/24
Sedreni	192.168.15.0/24	Leskovica	192.168.2.0/24
Kocevo	192.168.16.0/24	Leskoce	192.168.2.0/24
Macedonian Wood	192.168.17.0/24	Leskovac	192.168.2.0/24

Branch Routers – Cisco 850 Series

Лов во срцето на Балканот

Македонија, некогашен дом на Александар Велики, е нова атрактивна локација за европски лов.

Автор - Крег Бодингтон

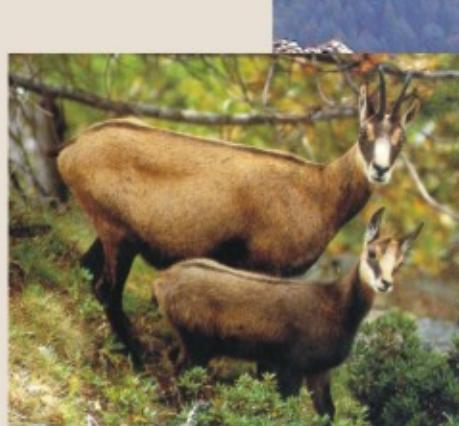
Нашиот план за тоа мирисно мартовско пладне беше да се заземе позиција над крмната нива и да чекаме да се појави дивата свиња. Планот беше добар, но малку задочнивме. И покрај благите времененски услови, свињите веќе беа раздвижени, а ние дури и заплашивме неколку додека се приближувајме кон чеката.

Може пак да се појават или да испратат други, па се искачивме и се сместивме. По речиси петнаесетина минути ветрот задува во спротивен правец, сега ширејќи го нашиот мирис преку полето до густиот гребен позади. Чекав трпеливо, знаејќи дека залудно го трошиме нашето време, чувствувајќи како ветрот заладува, а сонцето само што го допре хоризонтот, кога водичот Антон Тончев – Тони, ме чукна по рамото и рече: “Да си одиме.”

Добра одлука. Си помислив, тоа е тоа. Нашата топла куќичка и прекрасната дружина не чекаа. Но, Тони имаше друга идеја. Се качивме во возилото, па со мака поминавме неколку километри, запазувајќи ја дневната светлина која се повеќе се намалуваше. Без оглед на тоа, тој пак застана и продолживме брзо да пешачиме, упатувајќи се кон понизок срт кој нуди поглед на уште една крмна нива. Стигнавме на врвот, полето беше празно – и тогаш, од нашата десна страна како по наредба, голема, осамена свиња се појави од долот, движејќи се со свински инстинкт, не кон полето туку по дијагонала, насочувајќи се кон нас.

Брзо чекоревме по сртот за да и го пресечеме патот и кога достигнавме една точка од густата шума, Тони ме намести пред себе, давајќи ми знак да се подготвам.

Мислев дека сум подготвен, но кога свињата се појави на помалку од пет метри од нас, не бев сосема сигурен во тоа! Со погледот што го имав заради најниската положба, ја подигнав пушката и испукав точно под брадата, баш во рамото. Свињата падна, се стркала еднаш и тоа беше крајот на мојот втор лов во Македонија.

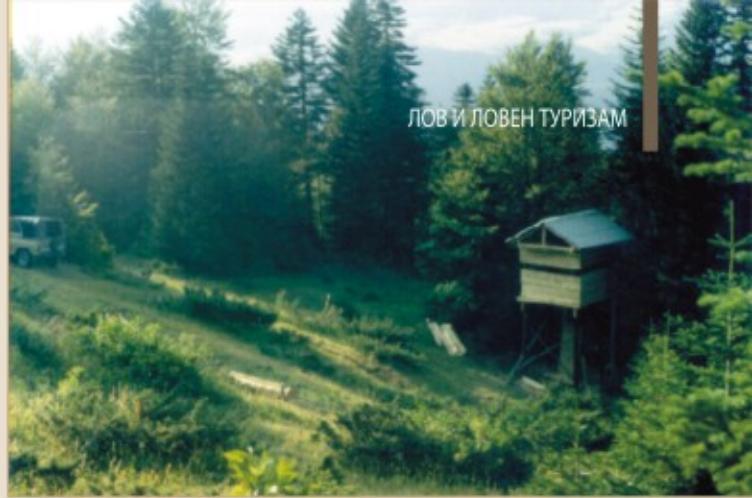

Дел од Грција?

Уф, не, не е. Македонија е независна држава која се простира на север од Грција. Дом е на Александар, син на кралот Филип II Македонски, кој уште го нарекуваме и Александар Велики. Тој беше Македонец, не Грк. Македонија е земја од сите страни опколена со копно, помалку од 16.000 квадратни километри, ретко населена со нешто околу милион Македонци кои имаат сопствен јазик, сопствена валута и свое наследство со кое се гордеат. Поголем дел од земјата е планинска, точно во срцето на Балканот, со највисоката точка која е над 3.000 метри и со вкупно шеснаесет планини со висина од околу 2.000 метри. До неодамна, Македонија беше една од неколкуте полу-независни републики во составот на Социјалистичка Југославија. Се отцепи, мирно, во 1991. и одлучи да се држи на страна од војните во Југославија во тој период, но се соочи со внатрешен судир во 2001 година, меѓу македонската државна војска и албанските бунтовници.

Во последната деценија е стабилна и просперитетна, модерна Македонија членка на Обединетите Нации и Советот на Европа и во фаза на барање на членство во НАТО и Европската Унија. Јас не знаев ништо од ова во времето кога за прв пат планирај лов во Македонија. Како и многу други и јас го ставив на погрешно место наследството на Александар, и навистина постои долготраен дипломатски спор меѓу Македонија и Грција, која има своја област која е именувана Македонија, и не дај Боже, веројатно ќе го изгубат приходот во туризмот од нивниот северен сосед!

Ја запознав Македонија на малку невообичаен начин. Како што и претходно имам пишувано за тоа, летав од Франкфурт за Дар де Салаам, Танзанија. Тоа беше едно бескрајно долго време на сред долга ноќ, се движев меѓу седиштата во авионот кога скришно сирнав во книгата на еден млад човек кој седеше и читаше една од моите книги. Застанав и реков нешто многу глупаво, нешто како: "Одлична книга." Човекот кој ја читаше беше Сашо Иванов, бизнисмен од Скопје, главниот град на Македонија – и одговорен за тоа што после беше аматерска ловечка операција. И тој како мене патуваше за Танзанија, во лов на бафalo, па така започнавме и разговор, ми даде своја бизнис картичка, велејќи ми дека мора да одам во Македонија во лов на дивокози.

Балканска дивокоза

Не бев сосема сигурен каде се наоѓа Скопје, но барем знаев доволно историја за да можам да поврзам кога слетав на меѓународниот аеродром Александар Велики. А знаев и дека ќе ловам балканска дивокоза, една од поголемите вариетети од неколкуте европски видови, што никогаш порано не сум го правел.

Делумно врз основа на убедување и делумно на моето погрешно разбирање за "најдобро време за лов на дивокози", ловот го испланирај за средината на ноември. Неколку недели пред моето заминување, ми се јави Сашо и ме праша дали можам да одам малку порано, изразувајќи загриженост заради длабокиот снег. Го проверив мојот мал цебен Светски Атлас и ја имаше оваа кратка реченица за планините во Македонија кои се "познати по силните врнежи од снег". Го променив малку распоредот и го поместив ловот за почетокот на ноември. Како што се приближувајќи имав јасен поглед на Балканот и освен на врвовите, немаше снег. Изгледаше добро.

Доцна ручавме во Ловниот дом Камник – скопски ресторан и хотел кој изобилува со ловни трофеи, а потоа се упативме на сртот во близина каде го проверивме оружјето. По известно време почна да врне и врнеше непрестајно додека патувавме до прекрасниот мал хотел во близина на ловиштето. Некое време во ноќта дождот го заменија врнежи од снег, првата балканска снежна виулица за таа сезона. Кога се разбудивме снегот имаше покриено се. И патиштата кои ќе ги користевме за да се искачиме на врвовите беа со наноси од снег кои достигнуваа висина и до 3 метри. Немавме друга опција па пешки го пробивавме патот, првиот ден во поларни услови. Видовме дивокози и промашив еден добар истрел во дивиот ветер од спротивен правец. Наредниот ден работите беа посмирени и видовме уште неколку дивокози. Но и наспроти ужасните услови, моите водачи не беа среќни со квалитетот и не можевме да стигнеме до областа кадешто требаше да одиме. Затоа се вративме во резерватот на Каракица над Скопје, каде и немаше толку многу снег. Таму, на мојот педесет и петти роденден застрелав прекрасен примерок на балканска дивокоза.

Европски волк

На првиот и многу тежок лов, се спијателивме со Сашо. Тој е вистински ловец со огромно искуство во Европа па и пошироко и бидејќи знаев многу малку за ловот во неговиот регион, го следев со особено внимание. Ме информираше дека Македонија има неверојатно густа популација на волци, најверојатно повеќе од две илјади. Но, волците како волци, тој и неговите партнери сеуште ги немаат ловено заради посебниот начин на нивен лов. Рече дека ќе ме извести кога ќе го најдат вистинскиот начин.

Тој повик дојде две години подоцна. Поставувале мамки за волците и имало ситуации кои се чини, давале некакви резултати. Удирајќи со главата во сид многупати, во обидите да фатам волк на мојот континент, имав некоја мала надеж, ама ми звучеше повеќе како забава. Ловот го испланирах на самиот крај од доцниот зимски период за лов на мунтјак и кинески воден елен во Англија. Ловот беше предвиден за почетокот на март, полна месечина, а Сашо ме увери дека ќе има и многу снег. Обично има, но не и оваа година. И повторно, планинските врвови беа чисти кога јас и Дона слетавме во Скопје и овој пат, со бадемите во полн цут, имаше малку надеж за повеќе снег. Сашо и нашиот водач, Антон - Тони Тончев, не пречекаа и ручавме заедно повторно на истото место. Да, раната пролет беше тешка и загрижувачка, но волците сеуште беа активни. Сашо и Тони ништо не ги загрижуваше. Првата ноќ имаше лош ветер и и покрај добрата светлина се откажавме. Втората ноќ беше мирно и многу поразлично од претходната. Со последната светлина се придвиживме во скривалиштето, кое повеќе личеше на дупка за снајперист на врвот на една стара кукичка. Заплашивме два волка на влегување, а надвор, само зраци од изгревот на месечината.

Сфатив - тоа е тоа и се сместив, подготвен за долга, свежа ноќ. Многу беше рано кога почнаа да лаат селските кучиња и неколку минути подоцна Тони ме потчукна, движејќи се кон неговата лева страна. И да, таму беше тој, во сребрената месечева светлина, сив волк, внимателно се движеше кон замката. Мислев дека можам да го видам оптичкиот инструмент токму позади неговоторамо кога пукна пушката и повеќе ништо не видов. Внимателно се приближивме и забележав дека ненадејно се појави ловциска пушка. Не беше неопходно. Волкот беше совршено застрелан и лежеше ниско во грмушки Голем мажјак со прекрасно крзно и остри заби, карактеристични за неговиот вид.

Никој не беше сигурен, јас најмалку, но Тони веруваше дека видел како волкот се тетерави и паѓа во границите на неговиот видик. Внимателно се приближивме и забележав дека ненадејно се појави ловциска пушка. Не беше неопходно. Волкот беше совршено застрелан и лежеше ниско во грмушки Голем мажјак со прекрасно крзно и остри заби, карактеристични за неговиот вид. Мислев дека можам да го видам оптичкиот инструмент токму позади неговото рамо кога пукна пушката и повеќе ништо не видов. Никој не беше сигурен, јас најмалку, но Тони веруваше дека видел како волкот се тетерави и паѓа во границите на неговиот видик.

Уште нешто

Во Македонија има неколку срндици и некои добри обични елени мажјаци, но таа не е главна дестинација за овие животни. Популацијата на мечки е добра; додека ловевме дивокози на неколку патеки видови огромни траги од мечка. За жал не е дозволен нивен лов. Македонија има и многу добри дивокози, мноштво волци и огромна популација на диви свињи кои растат како огромни единки и се со добри заби. Има и уште многу многу други.

Во минатото критскиот козорог или кри кри се простираше во Македонија. Пред повеќе од десетија, мојот другар Сашо имал важна улога за нивното враќање во Македонија. Годишно само неколку се достапни, но добро напредуваат. Денот кога ја застрелав дивокозата беше оној истиот кога познатиот ловец Хектор Куељар го доби својот кри кри улов. Ова можам да го кажам бидејќи јас го добив мојот улов на грчкиот остров Сапиензе, но Куељаровиот е поголем трофеј од мојот.

Присутни се и уште некои други невообичаени животни вклучувајќи елен аксис, хималајски тар, берберска овца, како и вообичаените европски животни, елен лопатар и муфлон. Сите успешно се прилагодени во ниските долини на Македонија. Откако го зедовме мојот волк, имавме уште малку време. Дона го доби својот улов, убиен елен лопатар и навистина спектакуларен муфлон и како што описуваш јас застрелав капитален примерок на дива свиња.

Најдобро во Европа?

Сум ловел секаков вид на дивокози, освен кавкаскиот вариетет и сигурен сум дека порано или подоцна и него ќе го имам. Но, искрено, сите тие наликуваат едни на други и само упорниот планински ловец треба тоа да го загрижува. Пред дваесетина години кога ја добив мојата прва дивокоза, имаше само две основни можности, или алпска дивокоза во Европа (најчесто во Австрија) или онаа алпската што беше внесена во Нов Зеланд. Времињата се променија. Цените во Европа се покачија и популацијата на дивокози во Нов Зеланд значајно се намали. Денес достапни се алпинската и сите други вариетети: *кантаbrisка* и *тиринејска* во Шпанија, карпатска во Романија, двата азиски вариетети, *анатолиска* во Турција и кавкаска во неколку земји од Кавказ.

Aх, но ако сакате да изберете само една дивокоза, која треба да биде?

Мојот глас го давам на балканската дивокоза во Македонија. Изгледа моето искуство беше невообичаено, но тоа беше најдобриот лов на дивокоза кој некогаш сум го искуси, со висока популација, добра селекција и лов кој и покрај снежната виулица беше чиста забава. Сакате волк? Нема друго место на светот кое има погуста популација, или со поголеми шанси за успех, од Македонија.

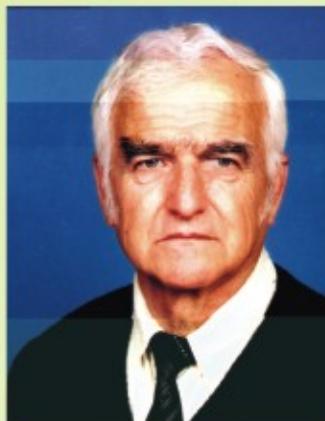
Ловот на волци никогаш нема да биде сигурна работа, никаде. Но со висока распространетост на добиток со кој се храни и добри техники на намамување, шансите за успех се дорби најмногу во светот, но овде, веројатно се најдобри во Европа. Секако има и многу други места за лов на дива свиња, муфлон, елен лопатар и друг европски дивеч и јас претпоставувам дека некој ќе негодува дека има и многу подобри места за лов на нив. Но, оваа мала, од сите страни опколена со копно, земја, Македонија, нуди несекојдневна можност за комбиниран лов по разумни цени, земја во која се добредојдени и ловците и нивното оружје, со постојано присутните замислени Балканци. Како држава, Македонија е релативно млада, нема ни 20 години од нејзиното осамостојување, но може да стане најдобра во Европскиот лов.

Преземено од : *Sports Afield*

Article date: November 1, 2010

Превод од англиски: Ана Стојчевска

ЗА УЛОГАТА НА ШУМАТА - УШТЕ ЕДНАШ

Томе Лисичанец

Уште еднаш и уште којзнае колку пати треба да повторуваме за огромната улога на шумата за целата планета, за целокупната жива и мртва природа, за нашите специфичности, додека тој наш врисок на предупредување не стигне до ушите и душите на секој жител на оваа наша единствена татковина, и сите да сфатат како треба да се однесуваме кон нашите шуми, создавачи и чувари на нашиот животен простор.

Врисок на предупредување додека и последниот човек на оваа земја не сфати дека сме жители на најголата, најсувата и најерозивната држава на Балканот, на која 40% од територијата е степа и во која пустошат над 1600 поројни подрачја кои секоја година разнесуваат по 17.000.000 м³ нанос. А 70% од шумата ја уништил себичниот човек.

Да повторуваме, да укажуваме, да објаснуваме се дотогаш додека не изградиме култ кон шумата и таа да стане олтарот на кој ќе се молиме за спас од невољите кои ни ги оставија дедовците, но и ние самите ги создадовме.

А еве ги и аргументите за улогата и моќта на шумата:
 1. Од шумата и останатата вегетација, заедно и со алгите во водите, зависи бојата на планетата, а од тоа и апсорбцијата на сончевата топлина.

2. Чудесниот процес фотосинтеза, придонесува зелената лисна маса да го јаде јагленитот двооксид од воздухот, со што го намалува ефектот на стаклена градина, а нуспроизвод на фотосинтезата е кислородот, со што добиваме здрав воздух за дишеење.

3. Внатрешната температура и тонусот на листовите, дрвата и сите растенија, ја одржуваат со процесот наречен транспирација, при што растението извлекува вода од почвата и ја транспортира до листовите од чии пори таа испарува во воздухот, а со тоа:

- Можат да се исушуваат заблатени површини (едно дрво дневно извлекува 5-40 литри вода од почвата, а испарувањето на водата од дрвото е поголемо отколку од водените површини).

- Пара е излезена од листовите на растенијата се прилепува за прашината во воздухот која е хидроскопна и паѓа на земјата, со што воздухот се обесправшува.

- Обесправшениот воздух е попровиден, поздрав за дишеење и овозможува поголема инсолација.

4. При врнеки од дожд и снег, на крошните и кората од дрвата се задржува 10-40% од паднатата вода – интерцепција. Оваа вода испарува од крошните и кората на дрвјата и исто како во претходниот случај врши обезпрашување на воздухот и ја зголемува провидноста и инсолацијата.

5. Зголемената воздушна влага од транспирацијата и интерцепцијата создава облаци, па затоа над пошумените терени има и повеќе врнеки на годишно ниво.

6. Кога врне дожд, ако е пороен, дождовните капки достигнуваат дијаметар од 3-5 mm и брзина до 5 метри во секунда, при што ја бомбардираат почвата со што ја набиваат и разурнуваат нејзината структура. Меѓутоа, ако почвата е покриена со шума, или барем со трева, истите ги примаат и амортизираат ударите на дождовните капки, со што разурнувањето на почвата е намалено, дури и не се случува.

7. Дождот кој паднал на земјата гравитацијата го влече надоле и таа водена маса со својата ударна сила разурнува, поткопува и носи (во зависност од наклонот, масата, брзината...) со себе од најситни почвени честички до крупни камења.

Едноставно речено еродира. Притоа еден дел од водата што се движи понира во почвата – се инфильтрира.

Меѓутоа што се случува ако теренот е покриен со трева или особено шумска вегетација:

- Растителните одпадоци заедно со животинските, при распаѓањето се претвораат во хумус, за кој што знаеме, е природен врзувач на почвените честички. Со негово присуство во почвата, структурата на почвата станува грутчеста и оревчеста, што значи дека почвата станува многу порозна со што значително се зголемува инфилтрацијата на водата во почвата, а со тоа се намалува водата што истекува и еродира, а се зголемува водата во изворите.-Водата што истекува ако минува низ тревни површини истекува побрзо но е побистра затоа што под налетот на водата тревата легнува и водата тече преку неа па неможе да еродира ни да се замати.

-Ако пак водата што истекува минува низ шумска подлога, тогаш на својот пат се судрува со безброј препреки (стебла, гранки, лисник, приземна вегетација....) и притоа безброј пати го менува правецот. Ова значително ја успорува со што во многу голема мера се зголемува инфилтрацијата.

Ако сега повториме дека шумската почва е со многу висока порозност заради хумусот, станува многу очигледно од колкава важност е присуството на шумата во реони со извори, за зголемување на капацитетот на изворите, па таквите шуми ги нарекуваме „Водостопански шуми“.

8. Водата што истекува од голите површини носи со себе зрница од распаднати карпи и со тоа терените што ги плави ги деградира. Водата пак што истекува од шумите сосебе носи хумус со што ги облагородува терените што ги плави.

Со подолгорочно наводнување на земјоделски површини со вода богата со хумус, може да се добијат дебели слоеви квалитетна плодна почва.

9. Присуност на целосна шумска покривка во услови на солена геолошка подлога (како Овчеполието), со веке описаната максимална инфилтрација, може да послужи за насочување на површинските води во длабочините на земјата, со што ке се заштитат ниските терени од засолување до степен на неупотребливост.

10. Со успорувањето на водата при течењето низ шумата се намалува количината на нанос кој таа го носи, со што се намалува опасноста од натрупување на наносот на полињата, природните и акумулационите езера.

11.Шумата делува на ветерот, а со тоа се намалуваат и штетите од него, како:

- топлиот и сув ветер преку летото интензивно ја исушува почвата
- студениот ветер освен што ја суши и ја замрзува почвата со што оневозможува секаква инфилтрација на вода во замрзнатата почва
- со успорување на ветерот се спречува или барм намалува вртложениењето и натрупувањето на дождот и снегот во длабнатините и зад испупчувањата на теренот, односно многу порамномерно врнежите се распоредуваат по целиот терен. Овие карактеристики на шумата се многу добро искористени кај „Полезаштитните или ветрозаштитните појаси“, ако се со адекватна конструкција.

Појасите можат уште и да послужат за задржување на солените подземни води на длабина под кореновиот систем на културите кои се одгледуваат.

12.Со успорениот ветер, во внатрешноста на полезаштитниот појас се „лови“ семето на плевелот кој што го носи ветерот, и тука тоа во сенката на појасот, како светлољубив вид, пропаѓа.

13.Полеазштитните шумски појаси овозможуваат гнездење на голем број видови на птици кои стануваат важни сојузници на земјоделците во биолошката заштита на културите од инсекти.

14.Со шумските појаси може одлично да се мелиорираат пасиштата.

15.Шумата ја засенува почвата па со тоа и ја менува микроклиматот на регионот во порамномерни пропорции.

Летно време температурите во шумата се пониски за 5-15°C а зимно време во шумата нема екстремно ниски температури.

16.Дрвата лачат и испаруваат фитонцит (особено борот, габероти дабот), кој делува силно антибактериолшки па шумските предели можат да послужат како воздушни бањи – Дендро терапија.

17.Дендро терапија освен со кислородот и фитонцидот дрвата вршат и со формите. Дрвата со пирамидален хабитус делуваат стимулативно, а со заоблен хабитус делуваат смирувачки.

18.Шумата со својот коренов систем длабоко и широко се распространува во подлогата и како арматураја „врзува“.

Заедно со хумусот и кореновиот систем како врзувач и крошната како амортизер за бомбардирањето на дождот и градот значително ја намалува ерозијата.

19.Во шумата растат и живеат многубројни лековити билки, габи, шумски плодови, птици и животни кои без неа не би постоеле.

20.Карпите под закрила на шумата многу помалку и поспоро се распаѓаат под влијание на сонцето и мразот, а со тоа помалку се деградираат почвата.

21.Шумите со лисникот ја менуваат и PH вредноста на почвата односно иглолисните видови создаваат кисели почви, а листопадните видови создаваат базични почви со што се менува целокупниот состав на биоценозата.

Дрвото е своевидна жива фабрика која произведува дрвна маса која се користи за производство на многубројни производи кои се од огромна важност за човекот.

ПОСЛЕДИЦИ ОД ВИШОКОТ НА АЗОТ ВО ВОЗДУХОТ И ПОЧВАТА, ПОЈАВА НА ПОБРОЈНИ СНЕГОЛОМИ, ВЕТРОЛОМИ И ИЗВАЛИ

Тренд на нашата епоха е зголеменото присуство на јаглен двооксид во воздухот предизвикано од енормното користење на фосилните горива а со познатата последица – ефектот на стаклена градина. Меѓутоа во оваа пригода корисно ќе биде да го разгледаме странското искуство од проучувањата на последиците од зголеменото присуство на азот во почвата, врз дрвата кои се конзументи на истиот. Прашањето кое се поставува е дали и колку зголеменото присуство на азот, влијае на зголемувањето на појавата на ветроломи, снеголоми, ледоломи и извали?

Целта на ова истражување е да покаже дека баш тоа се случува, а еве и што откриле испитувањата.

За нормален годишен прираст на една просечна шумска состојка потребни се 5-12 килограми азот по хектар, таа количина воглавно настанува во облик на NO_3 и NH_4 , во подлогата на шумата по пат на минерализацијата на мртвата органска материја што е составен дел на нормалните кружни токови во шумските екосистеми.

Меѓутоа денес шумските почви се додатно снабдени со минерален азот од атмосферата, кој во најголем број случаи настанува од согорување на фосилните горива и се поголемата употреба на хемиски губрива во земјоделието, а ваквиот вишок на азот изнесува и 10-50 килограми на хектар годишно. За пример, во Холандија која е земја со развиена индустрија и земјоделие, се измерени на годишно ниво и до 80 килограми азот на хектар.

Како последица од оваа состојба настанува зголемен волуменски прираст кај сите стебла, и здрави и оштетени, како и стебла со намален број на лисја. Кои се понатамошните последици? Зголемувањето на прирастот се случува најмногу во пролетниот дел на годишните прстени, кои се со танки обвивки, за сметка на есенските лигнифицирани клетки.

Ваквите дрва се помалку отпорни на ударите на ветерот и неможат да носат поголема количина снег и мраз.

Од друга страна пак зголеменото снабдување со азот го продолжува вегетацискиот период, што резултира дрвјата да го дочекаат снегот со се листовите кои не се паднати, што додатно ги оптоварува.

Зголемените количини на минерален азот придонесуваат кореновиот систем да се развива плитко под површината на почвата. Значи корените се поприсутни и погусти во органските хоризонти на почвата, а се поретки во длабоките минерални хоризонти.

Крајните резултати од зголеменото количество на азот во шумата се неотпорни и слаби стебла кои неможат да ги издржат ударите на ветрот ниту да го носат снегот и мразот од што се појавуваат многубројни ветроломи и снеголоми.

Заради плиткиот коренов систем, ваквите дрва од ударите на ветрот и снегот многу лесно се откорнуваат, од што настануваат ветро и снего извали, а од истата причина и се многу понеотпорни на суша.

шум. инж. Проф. Томе Лисичанец

РЕГИОНАЛНА РАБОТИЛНИЦА НА ТЕМА МАРКЕТИНГ НА ПРОИЗВОДИ ОД ДРВО

7-9 ДЕКЕМВРИ, 2010 ХОТЕЛ РАДИКА, МАВРОВО, МАКЕДОНИЈА

"Improving Forest Products Marketing to help drive Sustainable Rural Economic Development in South-East Europe"

7-9 December 2010
Hotel Radika, Mavrovo, Macedonia

Заедничката канцеларија за шумарство и дрво на UNECE и FAO (UNECE/FAO Forestry & Timber Section) и регионалната канцеларија на FAO за Централна и Источна Европа, во соработка со секторот за шумарство при Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на Република Македонија како регионален партнери, организира последователна од низот регионални работилници, под наслов „Подобрување на маркетингот на шумски производи со цел зајакнување на одржливиот развој на руралната економија за Југоисточна Европа“. Настанот се одржа во хотел Радика во Маврово, во периодот од 7 до 9 декември, 2010 година. Првиот ден беше организирана екскурзија за учесниците, во Гостивар и околината, при што беа посетени неколку трговски друштва чија дејност е преработка и продажба на производи од дрво.

Учесниците на работилницата имаа можност директно од менаџерите и од вработените да се информираат за моменталната состојба и проблемите со кои се соочуваат претприемачите во Македонија. Екскурзијата заврши со посета на инфо центарот на националниот парк Маврово со презентација на богатствата со кои располага, работата и активностите на паркот и воедно и на новоотворениот инфо центар.

Вториот ден, почетокот на техничкиот дел од оваа работилница, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, господинот Љупчо Димовски и официјално ја отвори работилницата и обраќајќи им се на присутните им посака добра и плодна работа на овој настан, со цел донесување на препораки и мерки за изнаоѓање решенија и надминување на проблемите со кои се соочува овој сегмент од шумарството во целиот регионот.

На работилницата присуствуваа претставници од земјите учеснички и тоа: Србија, Хрватска, Словенија, Романија, Италија, Америка, Австралија, Швајцарија, Унгарија, Германија, Македонија и гости од Грузија. Претставниците од земјите во регионот ја елаборираа состојбата во делот на овој сегмент за секоја земја поединечно преку презентации на националните извештаи.

Во програмата беа вклучени истакнати предавачи од регионот и пошироко од Европа, помеѓу кои Ед Пепке, експерт за маркетинг на шумски производи од канцеларијата за шумарство и дрво на UNECE и FAO, Женева, Швајцарија, Давиде Петенела, професор по економика во шумарството на Универзитетот во Падова, Италија, проф. Бранко Главоњиќ од Шумарскиот факултет во Белград, Србија и други, споделувајќи искуства од областа на маркетингот на шумски производи.

Од нашата земја имаше партинципанти од шумарскиот факултет, Јавното претпријатие Македонски шуми, од канцелариите во Скопје на SNV, SIPPO, претставници од фирмите кои беа посетени за време на екскурзијата, и секако претставници од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство. Оваа работилница беше организирана со цел да се даде поддршка на претприемаштвото од оваа област, како и да се оценат маркетинг практиките и стандардите во овој сегмент на шумарството во различните земји на регионот. Во таа насока беа донесени заклучоци меѓу кои и следниве:

1. Иако земјите во ЈИЕ имаат традиција на користење на дрвото како енергес, сепак многу често користењето е неефективно. Ист е случајот и со Македонија каде околу 60% од домаќинствата користат дрво како извор на греене (а во одделни области овој процент се движи и до 90%), кое има висока цена и се користи со несоодветна технологија (опрема).

2. Детални, ажурирани и точни информации за пазарот на дрвните производи, односно соодветна статистика (база на податоци) е потребна за остварувањето на конкурентен маркетинг на производите од дрво. Недостатокот на ваквите информации има истотака негативно влијание за развојот на секторот шумарство во регионот.

3. Потребна е и добро формулирана политика на јавни набавки што ќе биде поддршка за домашните дрвни производи, за сметка на алтернативните необновливи материјали кои се увезуваат надвор од регионот.

4. Инвестирањата во истражувањето, развојот и едукацијата на работната сила се неопходни за да се воведат иновации во дрвната индустрија кои ќе помогнат овој сектор да стане поконкурентен преку зајакната регионална соработка на земјите од Југоисточна Европа.

Како резултат на утврдените недостатоци беа предложени следниве мерки потребни да се преземат во иднина за подобрување на ситуацијата во овој сегмент на шумарството:

1. Традицијата во регионот за употреба на дрвото како енергенс треба да се заснова на современа и ефикасна технологија, како на пример топлани со поголеми и помали капацитети. Дрвото кое ќе се употребува во домаќинствата и индустријата мора да биде и во корелација со одржливото управување со шумите, со што ќе се елиминираат и бесправните сечи.

2a. Креирањето на web страната

како информативен систем за регионалниот пазар на дрвните производи во регионот, со користење на меѓународните стандарди и дефиниции со цел добивање на информациите за пазарот на производи од дрво за сите земји во регионот.

2b. Со изработка на базата на податоци, ќе се направи и детална

анализа на пазарот на дрвни производи заради утврдување на нови можности за развој како и промовирање на иновативноста и претприемаштвото како значаен елемент за развој на шумарството.

3. Политиката на јавни набавки на дрвото и производите од дрво да биде клучен елемент кон зајакнување на руралниот економски развој заради огромните предности кои ги имаат истите, како природни, обновливи и еколошки производи.

Оваа работилница беше оценета како доста успешна. Беа остварени голем број на контакти и беа разменети доста искуства, што во секој случај значително ќе влијаат на зајакнувањето на соработката во секторот во регионот и пошироко. Воедно искрено се надеваме дека сево ова ќе помогне за развој на овој сегмент од секторот за шумарство. Сите национални извештаи и презентации кои беа презентирани на оваа работилница може да се најдат на страницата на UNECE за шумарство и дрво.

<http://timber.unece.org>

М-р Марина Миовска

ПОЈАВАТА И РАЗВИТОКОТ НА ПРИРОДНАТА ОБНОВА НА ЦРН БОРОВИТЕ ШУМИ НА ПЛАНИНАТА ВЛАИНА

М-р Дарко Ризовски

Иако за црнборовите шуми има голем стопански интерес, биоекологијата и развојот на црниот бор се недоволно познати. Природното обновување на шумските видови на дрвја е процес од кој директно зависи појавата, развитокот и опстанокот на шумската растителност на различните локалитети и при различни природни и растежни услови. Затоа појавата и развитокот на природната обнова се процеси кои треба подетално и постојано да се следат и истражуваат. Врз основа на таквите истражувања може да се добијат сознанија и за идниот развиток и распространетост на шумската растителност.

Во тој контекст до сега во минатото се случувало един видови на дрвја да го прошират својот ареал на распространување на сметка на други, некои да освојуваат нови месторастења, а некои пак да останат изолирани во одредени локалитети или пак сосема да исчезнат. Овие природни процеси честопати не одат во прилог на шумската растителност или пак на видовите кои се позначајни и поценети во шумското стопанство. Еден од најзначајните иглолисни видови дрвја во Р. Македонија е црниот бор (*Pinus nigra Arn.*). Значењето на црниот бор за шумарството кај нас е огромно. Тој гради чисти и мешани природни насади. Покрај тоа црниот бор е еден од најмногу употребуваните видови за пошумување на голините во минатото и денес. Дрвото од црниот бор е доста квалитетно и ценето. Тоа е трајно, еластично и отпорно на надворешни влијанија. Квалитетот на неговото дрво, како и неговата широка примена во индустријата и градежништвото, а пред се и се поголемиот недостиг на квалитетно дрво, се елементи кои го привлекуваат вниманието за пообемни проучувања на природните црнборови насади во нашата држава.

Покрај тоа се повеќе се ценат и биоеколошката улога, која ја има црниот бор во зачувување на биоразнообразноста на шумската растителност кај нас и пошироко. Црниот бор има важна улога и во општкорисните функции кои ги врши шумата преку намалувањето на температурните екстреми, намалување и спречување на ерозијата, позитивното влијание на водниот режим, како и заштитните и рекреациони функции кои ги има шумата.

Застапеноста на иглолисни видови шуми во Р. Македонија

Според статистичкиот годишник на РМ (2008), во Македонија има вкупно 941 969ha површина под шума. Од нив 841 910ha или 89.37% се во државна сопственост, а 100 059ha или 10.62% се во приватна сопственост. Ова наведува на фактот дека застапеноста на иглолисни видови шуми во Р. Македонија е мала.

Иглолисните шумски насади (чисти и мешани) се распространети само на околу 93 305ha, или изразено во проценти со 9.90%. Црниот и белиот бор во чисти насади се застапени на 67 145ha, односно 83.92%, од кои пак 58 172ha или 86.63% припаѓаат на чисти црнборови насади. Од ова јасно се гледа дека чистите насади од црниот бор ги сочинуваат едни од најзначајните чисти иглолисни шуми во Република Македонија.

Мешаните иглолисни насади во Р. Македонија застапени се на површина од 7 293ha или на 0.77% од вкупната површина под шума во Македонија, а значаен дел од мешаните насади завземаат мешаните насади од црни и бел бор т.е. 3 034ha или 41.6%.

Мешаните насади од иглолисни и листопадни видови зафаќаат површина од 57 218ha или 6.07% од вкупната површина под шума. Од оваа површина 6 003ha или 10.49% припаѓа на мешаните насади од црни бор-бел бор и други лисјари. Од изнесените статистички податоци се гледа, дека црниот бор во Македонија зазема видно место меѓу иглолисните видови.

Бидејќи поднебјето е поволно за развој на црнборови шуми голем дел од површините за пошумување се пошумени, а и во иднина, онаму каде што дозволуваат условите треба да се пошумува со црни бор. Иако за црнборовите шуми има голем стопански интерес, биоекологијата и развојот на црниот бор се недоволно познати. Природното обновување на црниот бор во услови на македонското поднебје се уште не е доволно проучено.

Можностите за природното проширување на црнборовите насади на различни планински масиви и локалитети кај нас исто така не се доволно истражувани. Досегашните проучувања во областа на природните црнборови шуми се уште се недоволни, бидејќи големиот број на различни природни фактори и услови за распространување и развиток на шумите од црни бор се различни за секој локалитет и секој планински масив. Затоа за доаѓање до валидни и поконкретни резултати за природното обновување и развивање на црнборовите шуми потребни се пообемни истражувања за секој локалитет посебно. Врз основа на добиените резултати и направени анализи ќе може да се даде придонес во решавањето на некои значајни проблеми што се испоставуваат пред современото шумарство кај нас и во светот, како и да се проценува за идниот одржлив развиток на природните шуми од црни бор. Поради тоа што учеството на иглолисните видови на дрвја во Р. Македонија е само 9.90%, што е недоволно, неминовно се наметнува потребата овие видови да бидат подетално проучувани и да се изнаоѓаат начини и методи за нивен одржлив развиток и природно проширување.

Имајќи предвид дека се работи за ценет и значаен вид на дрво, кој природно е распространет на планината Влаина, а неговото природно обновување досега не е истражувано и потребата од пообемни и поседоплатни проучувања на црнборовите шуми воопшто, овде се проучени – Појавата и развитокот на природната обнова на црни боровите шуми на планината Влаина.

ВАДРА-ГРОДУКТ

извоз-увоз ДОО Скопје
ул.шидска 2, тел/факс: +389 2 2050 317; 2031 497; 2037 229

РЕЗЕРВНИ ДЕЛОВИ ЗА ТОВАРНИ МОТОРНИ ВОЗИЛ

МК 8 14.октобар

FaD

Industrija
Precizne
Mehanike
Proizvodnja delova
za motocikle i motorne
gorelice

БЕЛАРУС

RUEN

Continental
CONTITECH

SACHS

BOSCH

SKF

FAG

GOETZE
MOTORENTILLE

KOLBENSCHMIDT

Iskra

MAN

DEUTZ

COBEST

FEDERAL
MOGUL

IVECO
WABCO

ТРАКТОРИ-ЗЕМЈОДЕЛСКА МЕХАНИЗАЦИЈА И ГУМИ

e-mail: vadraproduct@yahoo.com

АКЦИЈА ЗА ПРОФЕСИОНАЛЦИ

Husqvarna 365

33.825 ден

Husqvarna 372 XP

41.205 ден

Husqvarna 576 XP

46.125 ден

ГРАТИС

Свекица

1L Двотактол

Ланец

Куфер за пила

Турпија

Sinpeks, str.Grcki Pat bb, 7000 Bitola Phone:+389 47 208500, Fax:+389 47 208515, E-mail:sinpeks@mt.net.mk

Техномак Неготино 043/362-701,075 420-383, Пила-С Куманово 031/429-204, Деспотовски Битола 047/231-245, Делфифи Ресен 047/454-600, Медивет Охрид 070 304-224, Феропромет Струга 046/780-926, Автомасини Кичево 045/220-735, Агроголд Гостивар 070 314-149, Агропал Тетово 044/333-480, Баухаус Тетово 044/339-259, Реплек и Хубо Скопје 02/309-6107, Меркур Скопје 02/321-9701, Вего Велес 043/224-323, Елмако Кавадарци 071 250-327, Милпром Прилеп 048/412-991, Теодул Прилеп 048/414-860, Сервис Електроник Прилеп 070 259-006, Континентал Штип 032/390-728, Томче Спорт Кочани 071 887-817, ЈураО92 Виница 033/364-120, Манов Делчево 033/413-512, Заја Берово 033/470-354, Шкуљ Струмица 034/328-567, Најкпром Струмица 075 468-450, Ирис Валандово 032/391-313, Интер Комерц Гевгелија 034/213-872